

THỰC TIỄN ÁP DỤNG LUẬT TRỌNG TÀI THƯƠNG MẠI TẠI VIAC

- MỘT SỐ ĐỀ XUẤT VÀ KIẾN NGHỊ

PGS.TS Đỗ Văn Đại

Trưởng khoa Luật Dân sự Trường ĐH. Luật TP.HCM –
Thành viên Hội đồng tư vấn Án lệ của Tòa án nhân dân tối
cao – Phó Chủ tịch Hội đồng Khoa học Trung tâm Trọng tài
Quốc tế Việt Nam (VIAC)

Luật trọng tài thương mại (“Luật TTTM”) chính thức được Quốc hội thông qua ngày 17/6/2010, có hiệu lực thi hành kể từ ngày 01/01/2011

Khung văn bản quy phạm:

1

- Nghị định số 63/2011/NĐ-CP ngày 28 tháng 7 năm 2011 quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật Trọng tài thương mại;

2

- Thông tư 12/2012/TT-BTP ngày 7 tháng 11 năm 2012 ban hành một số biểu mẫu về tổ chức và hoạt động trọng tài thương mại;

3

- Nghị quyết số 01/2014/NQ-HĐTP ngày 20 tháng 3 năm 2014 của Hội đồng thẩm phán Tòa án nhân dân Tối cao hướng dẫn thi hành một số quy định Luật Trọng tài thương mại.

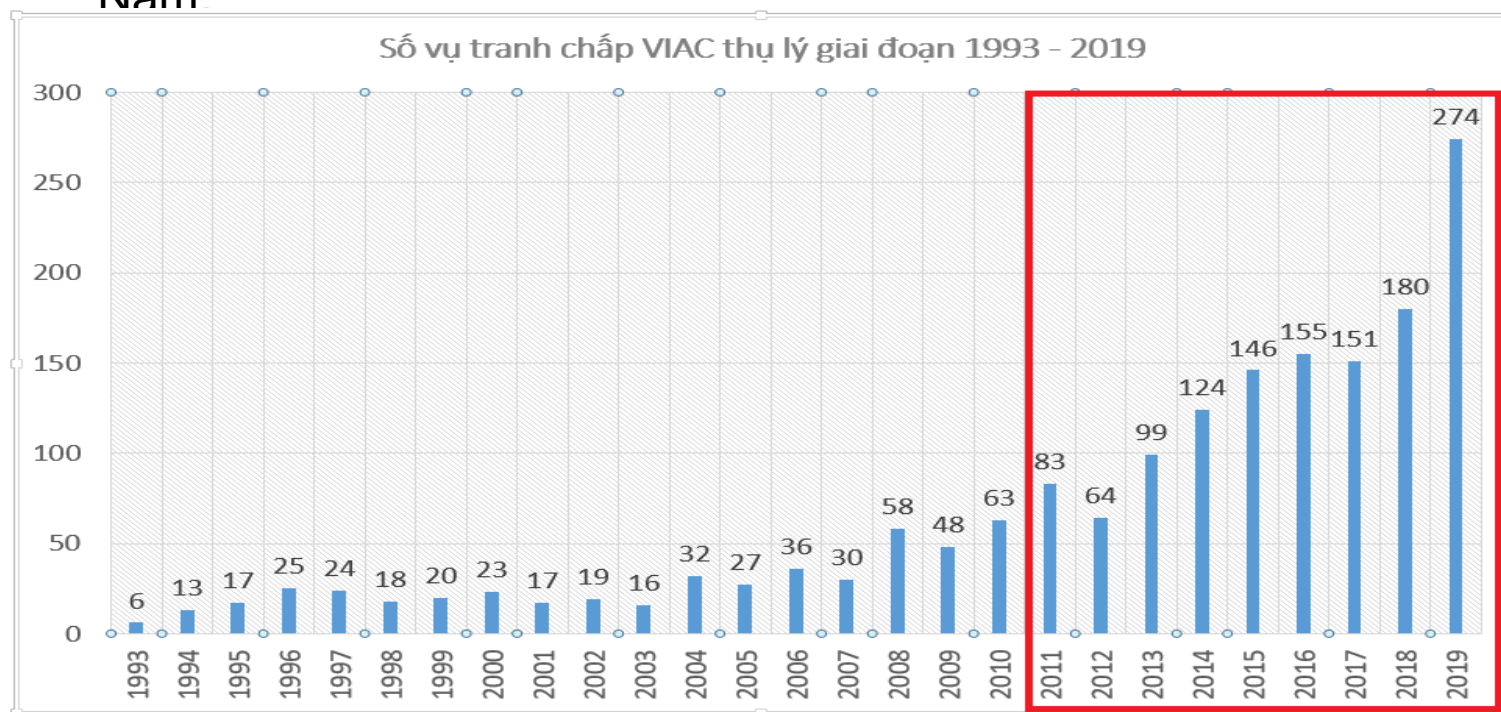
- 1 Bộ Tư pháp đã chủ động phối hợp với các cơ quan, tổ chức có liên quan và địa phương trong việc ban hành kế hoạch triển khai thi hành Luật TTTM.
- 2 Tại địa phương, hoạt động triển khai thi hành Luật TTTM cũng được chính quyền các cấp quan tâm thực hiện
- 3 Trung tâm Trọng tài Quốc tế Việt Nam:
 - VIAC từng bước khẳng định được vị thế và uy tín của tổ chức trọng tài tại Việt Nam;
 - VIAC đã tích cực tham gia các hoạt động từ góp ý các chính sách pháp luật về trọng tài, tuyên truyền quảng bá về nâng cao nhận thức về trọng tài;
 - VIAC phát hành các ấn phẩm, thực hiện các hoạt động nhằm phổ biến, nhân rộng hình thức giải quyết tranh chấp bằng trọng tài.

1

Số lượng trung tâm và TTV: Ở Việt Nam ngày nay đã có khoảng 30 tổ chức trọng tài phục vụ doanh nghiệp với số lượng Trọng tài viên trong danh sách rất lớn

2

Số lượng tranh chấp tại Trọng tài: Cũng nhờ Luật TTMT mà số lượng tranh chấp được giải quyết tại trọng tài đã tăng nhiều ở Việt Nam

NHỮNG THÀNH CÔNG VỀ MẶT CHẤT LƯỢNG

Luật Mẫu về Trọng tài:

Liên hợp quốc đã ban hành Luật mẫu về trọng tài năm 1985 và chỉnh sửa năm 2006. Đây là những quy định khuyến nghị cho các quốc gia trong việc xây dựng và phát triển trọng tài

Tôn trọng tự do thỏa thuận

- Trọng tài là cơ chế giải quyết tranh chấp xuất phát từ sự thỏa thuận của các bên và Luật TTTM đã đề cao quyền tự do thỏa thuận này.
- Luật TTTM đã thường xuyên ghi nhận quyền tự do thỏa thuận hoặc đưa ra quy định nhưng kèm theo điều kiện “trừ trường hợp các bên có thỏa thuận khác”.

Tăng thẩm quyền cho HĐTT:

Cơ chế giải quyết tranh chấp tại trọng tài phụ thuộc nhiều vào Hội đồng trọng tài và Luật TTTM đã củng cố thẩm quyền của Hội đồng trọng tài.

Vai trò của Tòa án

- Tòa án có thể tồn tại mà không có trọng tài nhưng trọng tài không thể tồn tại mà không có Tòa án.
- Trong nhiều điều luật, Luật TTTM đã chỉ ra vai trò hỗ trợ và giám sát của Tòa án đối với trọng tài

Vai trò của các bên

Một trong những nội dung quan trọng được quy định trong Luật TTTM liên quan đến ứng xử của các bên là nguyên tắc mất quyền phản đối, theo đó nếu một bên phát hiện có vi phạm về tố tụng hoặc pháp luật trọng tài thì bên đó buộc phải nêu ra trong giai đoạn tố tụng trọng tài, nếu không sẽ bị mất quyền phản đối tại Tòa án.

THI HÀNH PHÁN QUYẾT

- Kết quả cuối cùng của hoạt động trọng tài là phán quyết trọng tài và thực thi nó có vai trò quan trọng đối với các bên, nhất là bên thắng kiện;
- Luật TTTM (Điều 62, Điều 66 và Điều 67) cùng với pháp luật về thi hành án đã có những quy định tiên bộ về việc thực thi phán quyết.

NHỮNG HẠN CHẾ CỦA LUẬT TTTM VÀ ĐỊNH HƯỚNG HOÀN THIỆN

VAV
2020

— BIỂU HIỆN CỦA NHỮNG HẠN CHẾ

1

Môi trường pháp lý chung cho hoạt động trọng tài

Tầm quan trọng của môi trường pháp lý: Môi trường pháp lý chung cho hoạt động trọng tài lệ thuộc nhiều vào khung pháp lý mà chúng ta xây dựng cho trọng tài.

Khung pháp lý chung cho hoạt động trọng tài

Vai trò của Luật mẫu về trọng tài: Khi xây dựng Luật TTTM năm 2010, chúng ta có tham khảo và tiếp thu nhiều quy định nhưng chưa thể hiện rõ chúng ta là hệ thống theo Luật mẫu. Điều này tác động lớn tới tâm lý của các doanh nghiệp trong việc lựa chọn trọng tài

Khung pháp luật điều chỉnh nội dung

- ❖ Luật TTTM là khung pháp lý quan trọng cho hoạt động trọng tài ở Việt Nam và tập trung nhiều vào tố tụng (trình tự, thủ tục) nhưng cũng có những định hướng về cách thức giải quyết tranh chấp về nội dung
- ❖ Luật TTTM có Điều 14 về Luật áp dụng giải quyết tranh chấp và tinh thần của điều luật này là chúng ta vẫn theo hướng trọng tài phải dựa vào “luật” để giải quyết tranh chấp;
- ❖ Việt Nam đã ghi nhận “lẽ công bằng” để giải quyết các quan hệ xã hội nhưng “**lẽ công bằng**” chỉ có vai trò bổ khuyết, tức chỉ được sử dụng khi không có quy định và không có thỏa thuận cụ thể của các bên (Điều 6 BLDS)

Tầm quan trọng của chính sách

- Nhận thức được vai trò và ý nghĩa của phương thức trọng tài, các quốc gia đang có nhiều chính sách ưu tiên thúc đẩy hoạt động trọng tài phát triển tại quốc gia mình

Tâm thế cạnh tranh với trọng tài nước ngoài

- Trong thời gian qua, chúng ta tập trung nhiều vào việc thúc đẩy các doanh nghiệp lựa chọn trọng tài thay vì tòa án
- Việc giải quyết tranh chấp ở nước ngoài thay vì ở trọng tài Việt Nam rất tốn kém về thời gian, về tài chính và phải khai thác nguồn nhân lực nước ngoài (tức sử dụng dịch vụ trọng tài nước ngoài thay vì khai thác được nguồn nhân lực tại Việt Nam) nên là một thất thu cho nền kinh tế Việt Nam

Nhu cầu có chính sách ủng hộ trọng tài

- ✓ Để phát triển trọng tài Việt Nam, chúng ta cũng cần thể hiện rõ chính sách ủng hộ hoạt động trọng tài Việt Nam và chính sách này cũng nên được thể hiện nhiều nhất có thể trong chính Luật TTTM (trong quá trình xây dựng và áp dụng pháp luật Trọng tài);
- ✓ Luật TTTM hiện nay của chúng ta khá “trung lập” về trọng tài. Tuy nhiên, để doanh nghiệp không lựa chọn Tòa án hay trọng tài nước ngoài mà chọn trọng tài Việt Nam, việc vận hành hoạt động trọng tài cũng cần có chính sách ủng hộ của cơ quan nhà nước, nhất là của cơ quan lập pháp để tăng niềm tin cho doanh nghiệp

Hệ thống Tòa án ủng hộ hoạt động trọng tài

Tầm quan trọng của hệ thống tòa án: Tòa án luôn song hành với trọng tài để giám sát cũng như trợ giúp hoạt động trọng tài. Kinh nghiệm ở các nền pháp luật có trọng tài phát triển cho thấy Trọng tài khó phát triển nếu thiếu một hệ thống tòa án ủng hộ trọng tài.

Sự ủng hộ của hệ thống tòa án đối với trọng tài:

- Luật TTTM chưa thể hiện rõ nét quan điểm Tòa án cần ủng hộ trọng tài và thực tiễn cho thấy điều này
- Điều 7 Luật TTTM hiện nay đang quy định thẩm quyền của Tòa án đối với hoạt động trọng tài nhưng chưa thể hiện rõ nét quan điểm hạn chế sự can thiệp của Tòa án vào hoàn động trọng tài.

Vấn đề cần sự đồng bộ trong các văn bản

Với Bộ Luật Dân sự:

Quy định tại Điều 14 BLDS 2015 định hướng tranh chấp dân sự cũng có thể được giải quyết bằng trọng tài nhưng những tranh chấp dân sự nào có thể được giải quyết bằng trọng tài thì chưa thực sự rõ nét

Với Luật Thương mại:

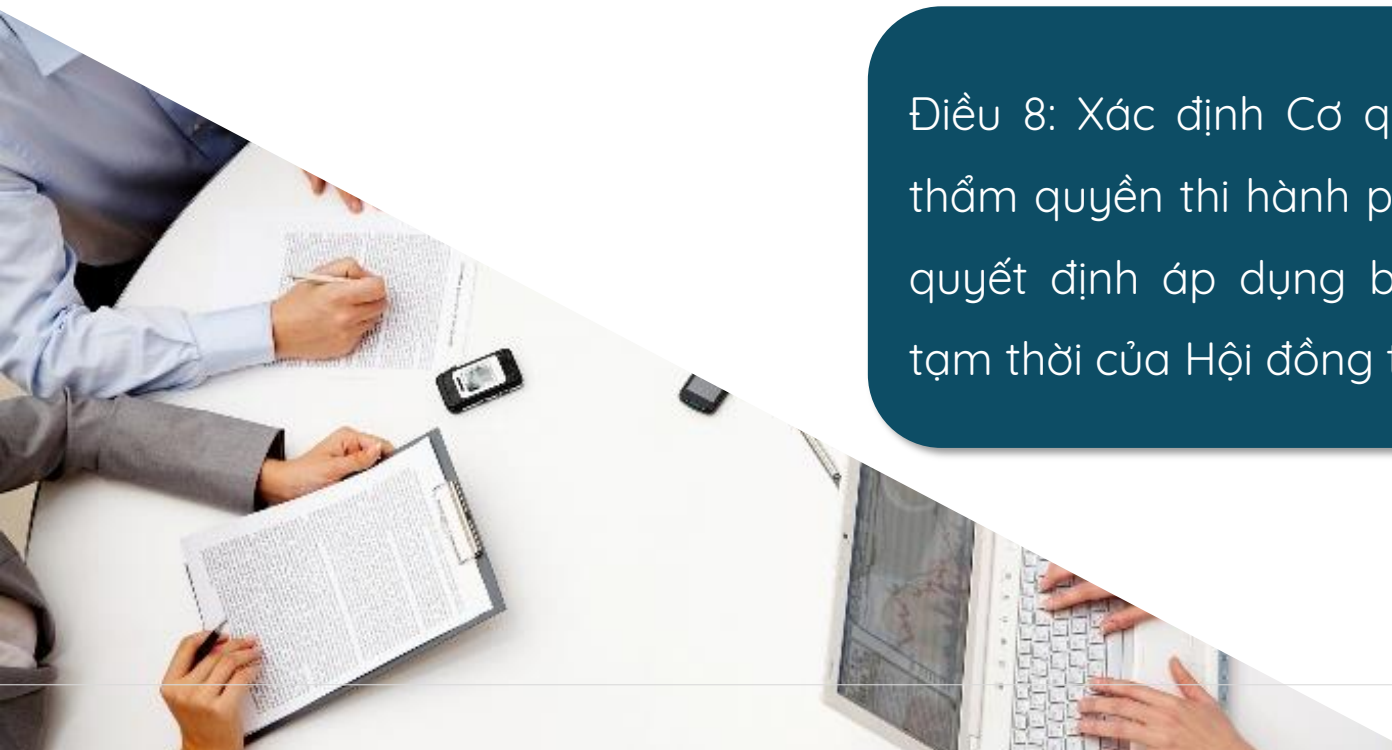
Điều 2 Khoản 2 Luật TTMT quy định chưa thật chặt chẽ dẫn đến việc khó phân biệt các loại tranh chấp nào thuộc thẩm quyền của HĐTT

Với Bộ Luật Tố tụng Dân sự:

- Vấn đề về thẩm quyền riêng biệt;
- Vấn đề về giải quyết lại vấn đề đã giải quyết

Với Luật Thi hành án

Điều 8: Xác định Cơ quan thi hành án có thẩm quyền thi hành phán quyết trọng tài, quyết định áp dụng biện pháp khẩn cấp tạm thời của Hội đồng trọng tài

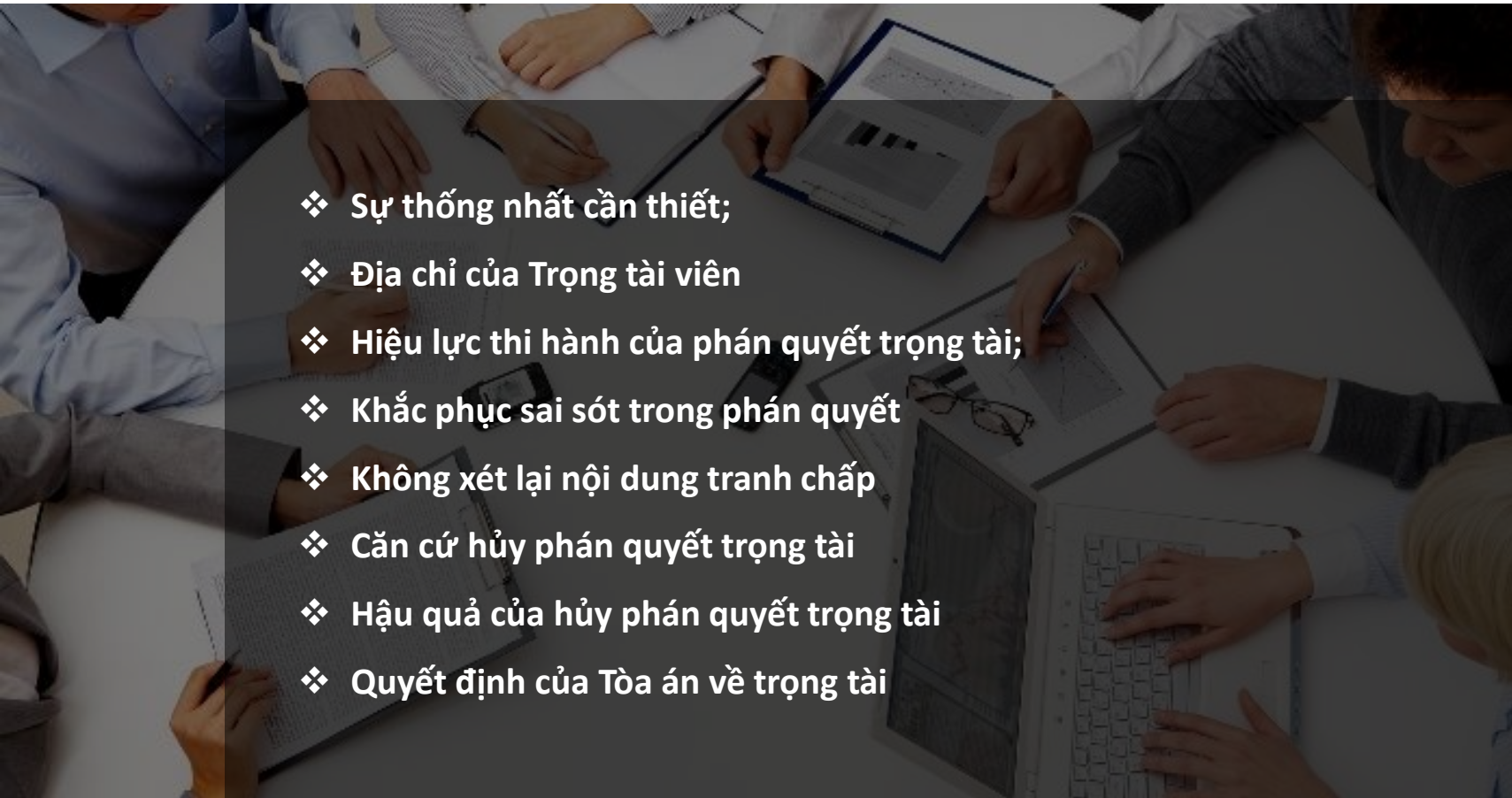

Vấn đề cần sự đồng bộ trong các văn bản

Vấn đề trong quá trình tổ tụng

- Trọng tài khẩn cấp
- Công nghệ 4.0
- Phạm vi của mất quyền phản đối

Vấn đề sau khi kết thúc tố tụng

-
- ❖ Sự thống nhất cần thiết;
 - ❖ Địa chỉ của Trọng tài viên
 - ❖ Hiệu lực thi hành của phán quyết trọng tài;
 - ❖ Khắc phục sai sót trong phán quyết
 - ❖ Không xét lại nội dung tranh chấp
 - ❖ Căn cứ hủy phán quyết trọng tài
 - ❖ Hậu quả của hủy phán quyết trọng tài
 - ❖ Quyết định của Tòa án về trọng tài

Xin cảm ơn!

TRUNG TÂM TRỌNG TÀI QUỐC TẾ VIỆT NAM

Địa chỉ: Số 9 Đào Duy Anh, Đống Đa, Hà Nội

Tel: 0243.574.4001 | Fax: 0243.574.3001

Email: info@viac.org.vn | Website: www.viac.vn